

150. ROCZNICA URODZIN HALINY RUTSKIEJ. ZASŁUŻYŁA NA DOBRĄ PAMIĘĆ...

W dniu 4 października br. odbyła się w Towarzystwie Naukowym Płockim prelekcja „Halina z Horodyskich Rutska (1868–1932), zasłużona dla kultury Płocka w 150. rocznicę urodzin”, którą wygłosiła Ewa Horodyska-Gizińska, krewna Rutskiej, członek TNP. Spotkanie otworzył wiceprezes TNP ks. prof. Daniel Brzeziński.

Halina z Horodyskich Rutska to jedna z najbardziej zasłużonych kobiet dla Płocka. Urodziła się na Podolu. W 1887 r. poślubiła pochodzącego z Wileńszczyzny Stefana Rutskiego, późniejszego nauczyciela przedmiotów humanistycznych w Gimnazjum Gubernialnym (obecnie „Małchowianka”), pierwszego dyrektora utworzonego w 1919 r. Archiwum Państwowego w Płocku. Obydwoje do końca życia w 1932 r. mieszkali i działali w tym mieście.

Ewa Horodyska-Gizińska, starannie przygotowana, zaprezentowała dotąd mało znane fakty z życia Haliny Rutskiej i jej rodziny. Wyeksponowała dwie największe zasługi Rutskiej – przejmowanie skępskiego księgozbioru Zielińskich od 1904 r. i tworzenie wraz z mężem od podstaw Biblioteki im. Zielińskich oraz organizowanie muzeum przy Towarzystwie Naukowym Płockim. Całość wykładu ilustrowana była slajdami obrazującymi zasługi Rutskiej dla tych instytucji. Wydana została też przez Ewę Horodyską-Gizińską broszura poświęcona Halinie Rutskiej i jej mężowi ozdobiona zdjęciami.

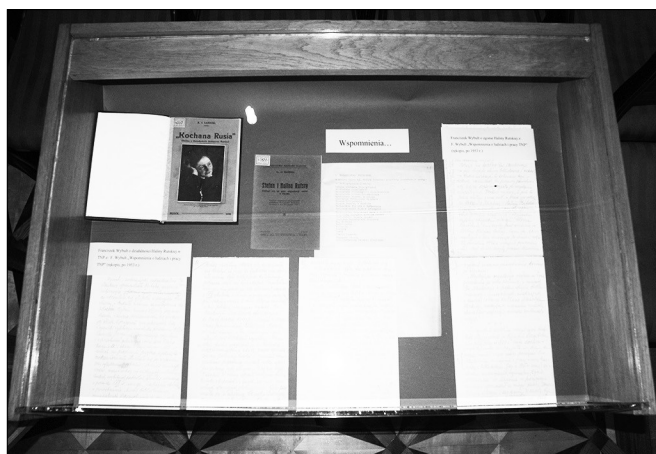
Przez 25 lat Rutska pełniła obowiązki bibliotekarki, katalogowała i wypożyczała książki. Dzięki jej

Ewa Horodyska-Gizińska wygłasza prelekcję w Sali konferencyjnej TNP

Fot. Maciej Wróbel

zapobiegliwości księgozbiór rozrósł się z 18 do 50 tysięcy woluminów. Największą jednak zasługą Rutskiej było zorganizowanie muzeum, które otwarte zostało pod nazwą Muzeum Mazowsza Płockiego w 1912 r. Muzeum szybko stało się jedną z wiodących polskich placówek kulturalnych odwiedzanych przez uczonych z kraju, liczne wycieczki i osoby indywidualne. Zwiedzający mogli oglądać meble, sztukę użytkową, obrazy, biżuterię, tkaniny, broń i wiele innych przedmiotów. W 1930 r. Towarzystwo zakupiło dom „Pod Opatrznością” dla stale przybywających eksponatów. Obecnie zbiory muzealne TNP znajdują się w Muzeum Mazowieckim. Przejęte zostały w grudniu 1949 r. na podstawie rozporządzenia ministerialnego. Przetrwwały trzy wojny, by zostać upaństwowionymi w latach stalinizmu. Fakt ten mocno podkreślił obecny na spotkaniu ks. prof. Michał Grzybowski. Apelował, by pracownicy Muzeum Mazowieckiego pamiętali, że to Halina Rutska swoją pracą

Fragment wystawy poświęconej Halinie Rutskiej ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP

Fot. Maciej Wróbel

i determinacją stworzyła podwaliny tej instytucji. A my dodajmy, że „duch Haliny Rutskiej, wciąż mieszka pośród zbiorów ekspozycji historyczno-regionalnej „X Wieków Płocka”.

Prelekcji towarzyszyła wystawa poświęcona pamiątkom zachowanym po Rutskiej, zorganizowana przez Bibliotekę im. Zielińskich TNP. Szkoda, że wystawa była bardzo ograniczona pod względem eksponatów i czasu jej trwania (tylko tydzień).

Godnie wpisało się w 150. rocznicę urodzin Haliny Rutskiej Stowarzyszenie „Starówka Płocka”, które

dokonało renowacji grobowca rodzinnego Rutskich znajdującego się na cmentarzu parafii św. Bartłomieja w Płocku.

Dobrze się stało, że Ewa Horodyska-Gizińska pamiętała o rocznicy urodzin tej „drobnej, niewysokiej kobiety mającej niespożyte siły i chęć do bezinteresownego działania”. Być może ta rocznica przeszłaby niezauważona w instytucjach, które Halinie Rutskiej tyle zawdzięczają.

Barbara Konarska-Pabiniak